

Remember

(Disturbed: Believe album, 2000)

A dal a hallgatások során folyamatosan alakul át és mutatja meg a mögöttes arcát, a szerkezetét, ezzel együtt: a nekem annyira izgalmas, felfedezni való és többretegű olvasatát. Akárhogy is: szép megtapasztalni a dolog primér zeneisége mellett az összerakottságát, a zenei párbeszédék gazdagságát és megoldottságát. Ebből fakadóan (még ha tetovált huligánok ugrálnak is a színpadon) a "rockzene" meghatározás helyett egyre inkább gondolok ezekre a dolgozatokra „elektromos kieroősítésű kamarazeneként”: az egyes hangszerek teljes értékű társai egymásnak, hol egymást segítve, hol egymás ellen dolgozva, hol egymásnak felelgetve – érdemes gondolatban ezeket az építkezéseket szétbontogatni, a szólamokat külön hallani, hogy ezek után fejben újra összerakja az ember. Az is a dalok felépítettségét, komponáltságát húzza alá, hogy a szerkezet jellemzően nem hagyományos, szinte egyik esetben sincs például szóló, az egyes elemek, variációk mind komponált, egymással határozott viszonyban levő részek: zenei állítások.

szép

A számról az első benyomás annyi lehet, hogy szép: jól felépített, karakteres dallamú (megjegyezhető, dúdolható), jól meghangszerelt darab. A rétegei aztán nyilván a megtanulás, a gitározás, a kották kibogarászása közben kerülnek elő, de első (néhány) hallásra is sokmindent megmutat magából: a korrekt középtempó, a szép dallam viszonylag hamar meglepetéssel is szolgál: a bevezetés 4/4-e utána az énekkel belépő rész ritmusképlete már páratlan: „sánta”, amit nagyon szépen csomagol be (szinte rejt el) a dallam (ami amúgy nem is az ütem elején lép be), így a szabálytalanság nem is lesz feltűnő, a fül megszokja: az asztalon dobogatni már annál nehezebb (pláne eljátszani). A fül aztán hozzászokik ehhez a „sántasághoz”, a refrén dallama, ereje így ezután annál erősebb lesz, hiszen az iménti ritmikai blikkfang után az már maga a zenei egyértelműség: szimpla 4/4, hangsúly az ütem elején, minden úgy, ahogy kell.

Az énekdallamnak is ugyanebbe a szabálytalanságot sugalló világba kapcsolódó zenei üzenete van, azaz a szép dallamvezetésű versszakok végig *rímtelenek* – igaz, vannak azért rímek, de vagy a megismételt sorok azonosságából (remember – *remember*), vagy egész hangsúlytalan belső rímekként. Az élmény ugyanaz mint szerkezetben és ritmikában: a szokatlan megoldás ellenére mégis nagyon kereknek, megoldottnak, befejezettnek érezzük.

okos

De maradjunk kicsit még a ritmikai anomáliáknál, a szimpla versszakoknál: a kérdéses rész a kottában 9/8-ként szerepel, a belső felosztása (amit a dobos üt) viszont azért cifrább: 4 – 2 – 2 – 5*, amiben az a kicsi játék is szerepel, hogy mivel ez a képlet kétszer jelenik meg, a második ismétlésnél – hogy összekösse a refrénnel, kötőanyagként – bekerül egy plusz ütem, a képlet így ott már 4 – 2 – 2 – 6*, és hogy a cifraság ne érjen véget, az egész csomag kétszer ismétlődik, ahol a második ilyen ismétlés után bekerül egy *újabb* negyednyi szünet, a számolás így itt már 7, azaz ezek a ritmusok egymás után így követik egymást:

4 – 2 – 2 – 5

4 – 2 – 2 – 6

4 – 2 – 2 – 7

Ezek a változások mindig csatlakozási pontokon vannak: feladatuk van, így nem anomáliaként, zavarként, hanem kötőelemként, egy folyamat természetes részeiként érzékeljük.

A hangszerelés egy szép rejtettebb rétege a refrén nagyon egyértelmű akkordkísérete alatti (halkabb) dallambontogatás, szépen díszít és támogatja az énekdallamot; a koncerteken csak ez a szólamot játssza a gitár. Azért itt is van variáció: az egyik ismétlésnél ez a dallamjáték megszűnik, helyette az akkordos kíséret egy ravasz variációja jön (2:10, R*), ami a szokatlan helyekre tett ritmikai hangsúlyokkal kiemeli, még jobban aláhúzza a refrént: ennek az erejét tehát korábban a versszakok ritmikai anomáliája készítette elő, itt meg a picit megváltoztatott kíséret.

Érdekes hogy az egész dal szerkezete inkább előremenő mint keretes:

$a - A_{5-6} - R - A_7 - R - R^* -_{3+5} \text{csontváz} - R - R - a$

A nyitó riff (a) a dal beltestében többet nem fordul elő, ez tehát tényleg csak egy bevezetés, ennek díszesen kibontott variációja lesz a különös ritmikájú középrész, mondjuk hogy a fő-motívum (A), de kidolgozottsága és fontos szerepe ellenére ez is csak kétszer fordul elő összesen, középen (mondjuk hogy a *szóló helyén*) felbukkan egy kicsontozott váz-variációja (ez bár 4/4, de páratlan, 3+5 felosztással). A két refrénisméltés után aztán *mégis* visszatér a nyitó riff (a), ahol tudatosul hogy az az A motívum egyszerűsített verziója, aminek a 4/4-e a sok számolgatás után egyrészt megnyugvást ad, másrészt az ismétlés ismerőssége miatt meg határozott lezárást. És talán ez az a megnyugvás (nyugalom, szépség, összefogottság), ami a dal egészén végig megmarad, ami egy dallá teszi, ami egybefogja, nem engedi sok összehordott okosság halmazává esni.

<https://www.youtube.com/watch?v=KH2fBqZifgg>